

**KAJAANI
Harsunlehdon
tuulipuiston
muinaisjäännösinventointien
v. 2013 ja 2020
täydennysselvitys
2025**

Timo Jussila

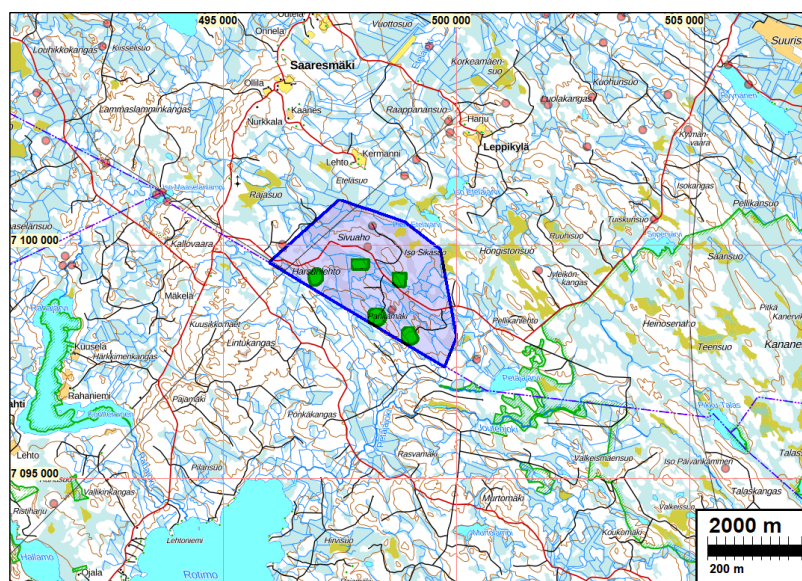
Kustantaja: Ramboll

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	3
Selvitys.....	4
Lähteet.....	5

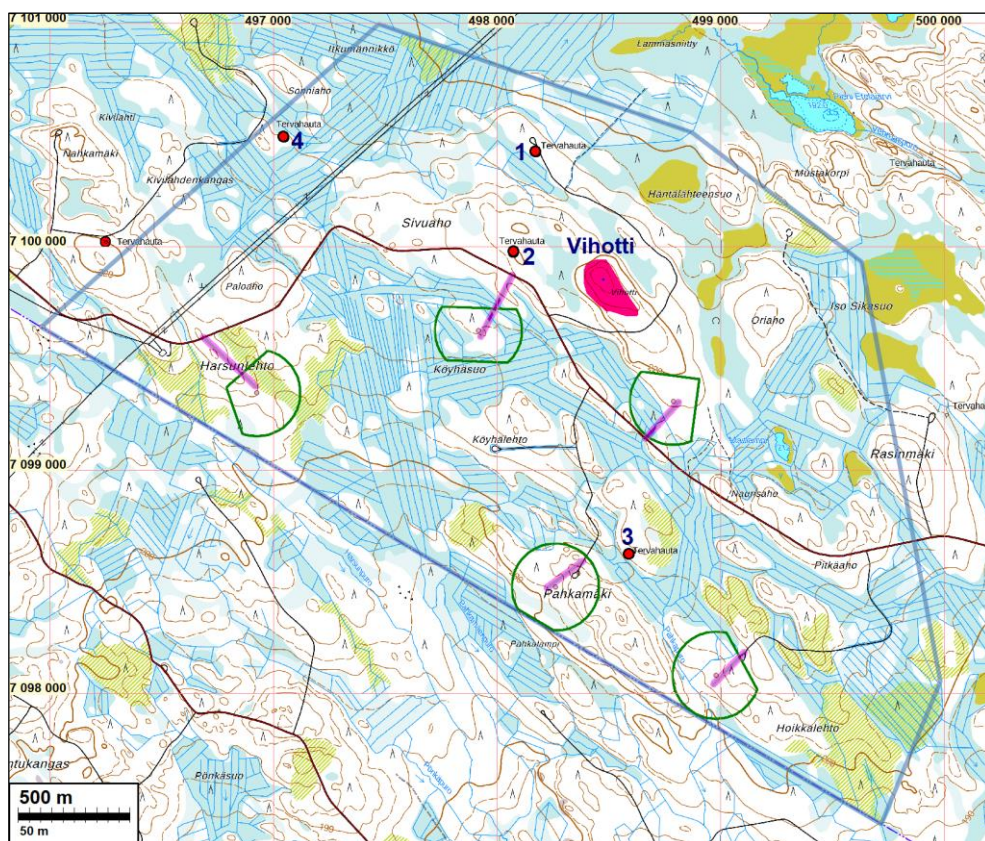
Perustiedot

- Alue:** Kajaani Harsunlehdon tuulivoimapuisto, Saaresmäen kaakkoispuolella ja Leppimäen lounaispuolella, Vieremän rajalla.
- Tarkoitus:** Selvittää muuttuneiden voimalapaikkojen arkeologinen potentiaali ja tarkastus-tarve. Täydentää aiempia v. 2013-14 ja 2020 inventointeja.
- Maastotyö:** ei maastotyötä
- Tilaaja:** Ramboll Finland Oy
- Tekijä:** Mikrolitti Oy, Timo Jussila.
- Aikaisemmat tutkim:** Poutiainen, Bilund, Sepänmaa & Tiilikkala inventointi 2013, Poutiainen, Tuomenoja, Sepänmaa ja Jussila inventointi 2014. Kelola-Mäkeläinen inv. 2015. Poutiainen ja Soisalo inventointi 2020.
- Tulokset:** Tuulipuiston hankealue ja erityisesti voimala-alueet tarkastettiin Maanmittauslaitoksen 5 p lidaraineiston avulla. Siinä ei havaittu mitään uutta muinaisjäännöksiin tai muinaisjäännöksille otolliseen maastoon viittaavaa. Hankealueella on kolme tervahautaa muinaisjäännöksinä ja yksi maastokartalle merkitty epävarma, jota ei ole muinaisjäännösrekisterissä. Nämä sijaitsevat etäällä rakennettavista maastoista ja alueista - lähin sijaitsee 78 m etäisyydellä parannettavasta metsätiestä. Lisäksi vanha Vihotin autoitunut tila sijaitsee etäällä rakennettavista alueista. Muuttuneilla ja aiemmin tarkastamattomilla voimalapaikoilla ei siis ole muinaisjäännöspotentiaalia ja niiden maastotarkastus on tarpeetonta.
- Selityksiä:** Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 4/2025. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 4/2025.

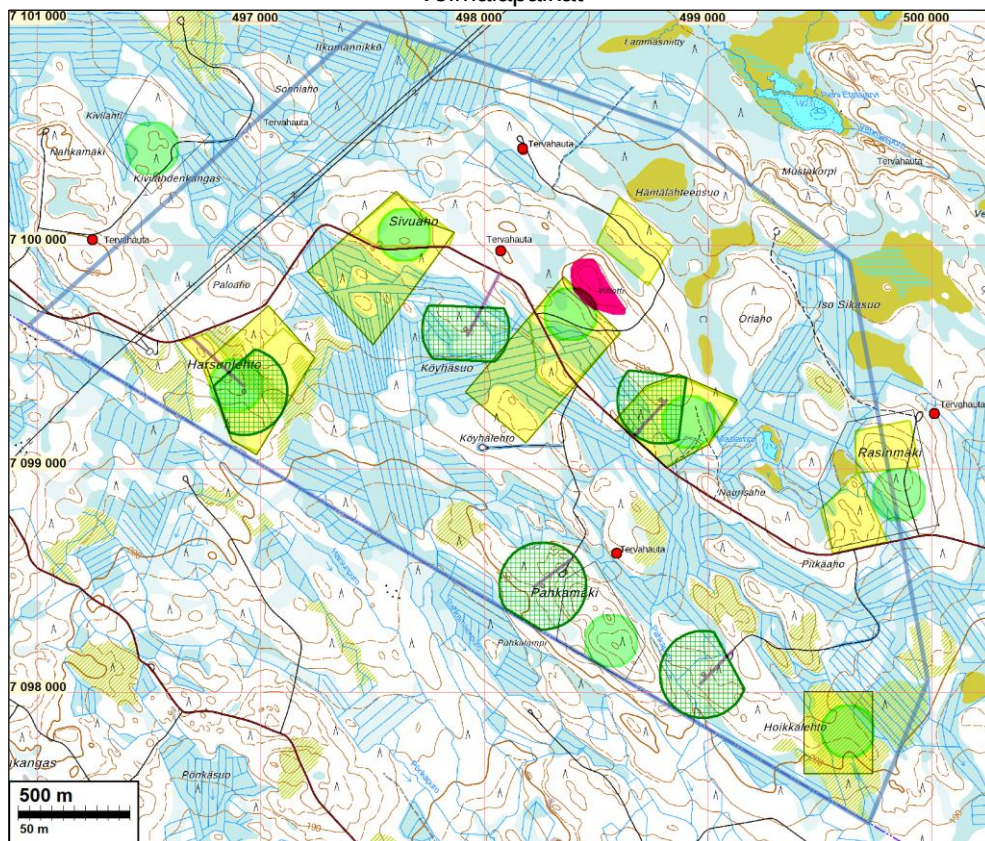
Hankealue sinisellä, voimala-alueet vihreällä, muinaisjäännökset himmein punaisin palloin.

Yleiskartat

Vihreällä suunnitellut voimala-alueet ja uudet tiet sinipunaisella. Niille menevät metsätiet levennetään ja parannetaan. Muinaisjäännökset punainen pallo. Kaava-alueen raja sinisellä.

Alla nykyisen suunnitelman lisäksi v. 2020 tutkitut voimala-alueet keltaisella ja vihrein palloin 2013 tutkitut voimalapaikat

Selvitys

Kajaanin-Vieremän rajan tuntumaan Kajaanin puolelle on Metsähallitus suunnittelemassa Harsunlehto nimistä tuulivoimapuistoa. Vuonna 2013 Mikrolitti Oy inventoi silloisen Piiparinmäki-Lammaslamminkangas nimisen laajan tuulipuiston hankealuetta ja v. 2014 siitä irrotettua Murto-mäki nimistä laajan tuulipuiston hankealuetta. Nykyinen Harsunlehdon tuulipuisto sisältyi lähes kokonaan edellä mainittuihin, aiempien ja sittemmin hylättyjen tuulipuistohankkeiden alueisiin. Harsunlehdon tuulipuisto inventoitiin uudestaan v. 2020 (Poutiainen & al). Sen jälkeen voimalapaikat ovat muuttuneet. Aiemmissa inventoinneissa todettiin alueen maaston ja korkeustason olevan sopimaton esihistoriallisille asuinpaikoille. Vanhoilta kartoilta paikannettavissa olevat kohteet on tutkittu. Alueella voisi olla tervahautoja ja hiilimiiluja. V. 2020 inventoinnissa käytettiin Maanmittauslaitoksen silloista 0,5 p/m² lidaraineistoa, josta paikannettiin yksi tervahauta. Sen jälkeen käyttöön tuli uusi 5 p/m² lidaraineisto, jossa erottuu kaksi tervahautaa, joita ei aiemmassa aineistossa erottu ja joita ei myöskään maastossa havaittu aiemmissa inventoinneissa. Nämä kaksi tervahautaa on merkitty Muinaisjäännösrekisterissä muinaisjäännöksiksi. Lisäksi kaava-alueen luoteisreunalla maastokartalle merkitty tervahauta (kartalla nro 4), joka on epävarma. Se ei erotu lidaraineistossa niin selvästi kuin muinaisjäännöksiksi todetut.

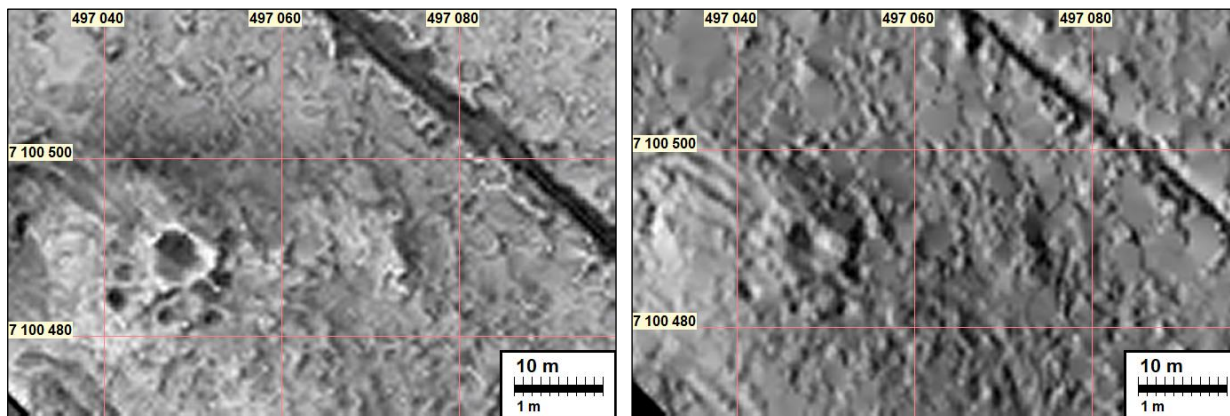
Hankealue ja erityisesti rakennettavat alueet tarkastettiin nyt maanmittauslaitoksen 5 p lidaraineistosta (keilattu kesäkuussa 2021 ja alueen kaakkoiskulmassa kesällä 2024). Niistä laadittiin aluetta kuvaavia rinnevarjosteita eri valosuunnin sekä sky view factor maastomalleja sekä niiden ja rinnevarjosteiden sekoituksia. Nämä tehtiin 0,5 pikseliä/metri tarkkuudella. Näissä maastomalleissa ei aiemmin todettujen tervahautojen ja Vihotun raivausröykkiöalueen lisäksi erottunut mitään arkeologisesti mahdollisesti kiinnostavaa. Maasto on monin paikoin aurattua, kivi-koista tai suota.

Tarkastelun perusteella voi todeta, että maastotarkastus uusilla voimalapaikoilla, joita ei aiemmin ole tarkastettu, on tarpeetonta. Alueelta ei ole enää löydettävissä muinaisjäännöksiä.

Alueella sijaitsevat muinaisjäännökset:

c	laji	mjtunnus	nimi	koordina
1	Tervahauta	000029962	Sivuaho,	N 7100422 E 498176
2	Tervahauta	1000048186	Sivuaho 2,	N 7099970 E 498073
3	Tervahauta	1000043147	Pahkamäki	N 7098621 E 498587
4	Tervahauta	ei rekisterissä	Sonniahon,	N 7100494 E 497046 , epävarma, mahdollinen mj

Tervahauta 4, Sonniaho, on maastokartalle merkitty. Se ei erotu selkeästi lidarmateriaalissa. Se voisi olla vaurioitunut tervahauta. Kyseessä on mahdollinen muinaisjäännös

Maastokartalla tervahaudaksi merkitty pinnanmuoto laserkeilausaineistosta laaditussa sky view factor maastomallissa ja oikealla rinnevarjosteessa, vasemmassa laidassa. Korkeuseroja korostettu,

Lisäksi alueella sijaitsee autioitunut Vihotin talo ja sen peltoröykkiöalue, joka ei ole nyt suojelukohde, mutta jota on muuksi kulttuuriperintökohteeksi v. 2020 ehdotettu (N 7099851 E 498477, Poutiainen 2020).

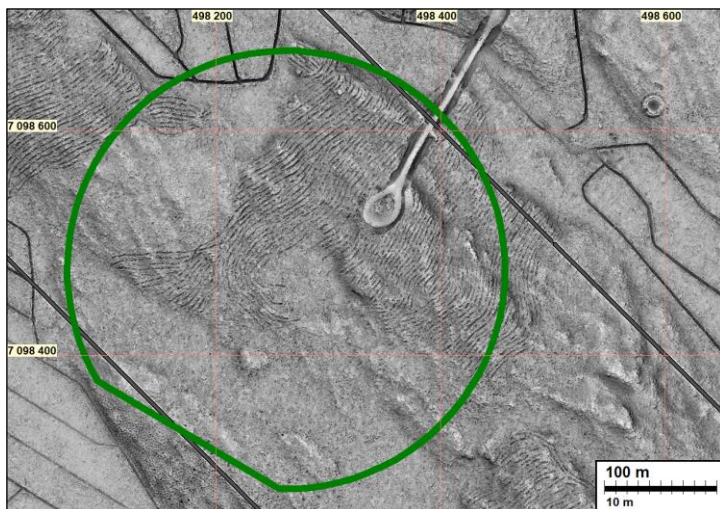
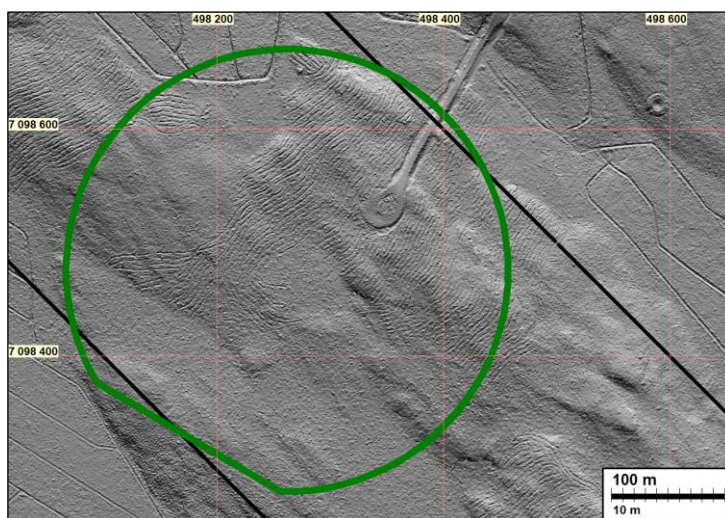
7.4.2025

Timo Jussila

Lähteet

- Jussila, T. 2014. Kajaani, Vieremä. Murtomäki Tuulivoimapuiston muinaisjäänkösinventoinnit 2013–2014 Yhteenvedo. Mikroliitti Oy.
- Jussila, T. & Poutiainen, H. & al. 2014: Pyhäntä, Vieremä ja Kajaani Piiparinmäki–Lammaslamminkangas Tuulivoimapuiston muinaisjäänkösten täydennysinventoinnit 2014. Mikroliitti Oy
- Kelola-Mäkeläinen, H. 2015. Kajaani kulttuuriperintöinventointi 2015. Metsähallitus.
- Poutiainen, H. & al. 2013: Siikalatva, Pyhäntä, Vieremä ja Kajaani Piiparinmäki–Lammaslamminkangas Tuulivoimapuiston muinaisjäänkösinventointi 2013. Mikroliitti Oy.
- Poutiainen ja Soisalo 2020: Kajaani. Harsunlehdon tuulipuiston muinaisjäänkösinventoinnin täydennys 2020. Mikroliitti Oy

Esimerkki rinnevarjosteesta ja sky view factor maastomallista voimalapaikan U3 kohdalta. Okealla ylhäällä tervahauta 3.

KAJAANI Harsuhlehdon tuulipuiston muinaisjäännösinventoinnin täydennys 2020

**Hannu Poutiainen
Janne Soisalo**

Kustantaja: Metsähallitus

Sisältö

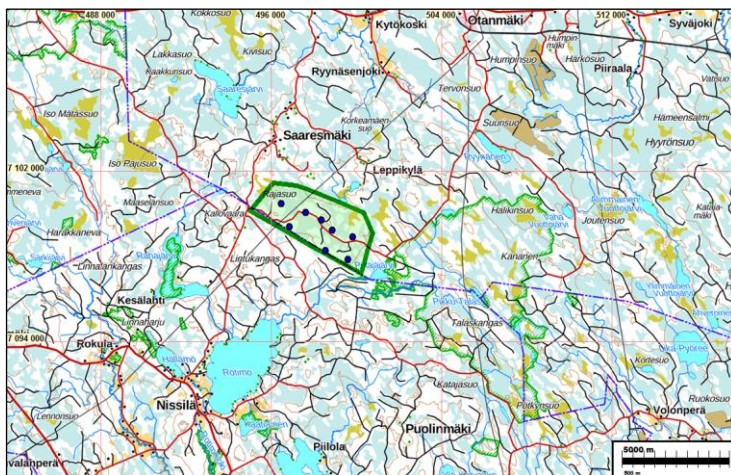
Perustiedot	2
Yleiskartat	3
Inventointi	4
Tulos	5
Lähteet	6
Kiinteä muinaisjäännös	6
KAJAANI SIVUAHO	6
Muu kulttuuriperintökohde.....	7
KAJAANI VIHOTTI.....	7
Yleiskuvia.....	10
Tarkastetut alueet	12

Kansikuva: Kivistä metsämaastoa Häntälähtensuon eteläpuoleisella alueella

Perustiedot

- Alue:** Kajaani Harsunlehdon tuulivoimapuisto, Saaresmäen kaakkoispuolella, vieremän rajalla.
- Tarkoitus:** Selvittää tuulivoimapuiston muinaisjäännökset ja muut suojeltavaksi katsottavat arkeologiset kulttuuriperintökohteet. Täydentää aiempia v. 2013-14 inventointeja.
- Työaika:** Maastotyö 4.9.2020.
- Kustantaja:** Metsähallitus.
- Tekijä:** Mikroliitti Oy, Hannu Poutiainen ja Janne Soisalo.
- Aikaisemmat tutkimukset:** Poutiainen, Bilund, Sepänmaa & Tiilikkala inventointi 2013, Poutiainen, Tuomenoja, Sepänmaa ja Jussila inventointi 2014. Kelola-Mäkeläinen inv. 2015.
- Tulokset:** Tuulivoimapuiston kaava-alueella sijaistee yksi kiinteä muinaisjäännös (sm), historiallisen ajan tervahauta *Sivuaho*. Uusien voimalapaikkojen kohdalla tai niiden ympäristössä ei todettu kiinteitä muinaisjäännöksiä, mutta yhden voimalapaikan tuntumassa, aivan sen reunamilla sijaitsee muu kulttuuriperintökohde *Vihotti*, historiallisen ajan torpan paikka. Kohde on paikannettu alueella vuonna 2015 tehdyssä kulttuuriperintöinventoinnissa mutta se ei ole muinaisjäännösrekisterissä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 9/2020, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 9/2020. Valokuvia ei ole tallennettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmattunutta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat Mikroliitti Oy:n serverillä.

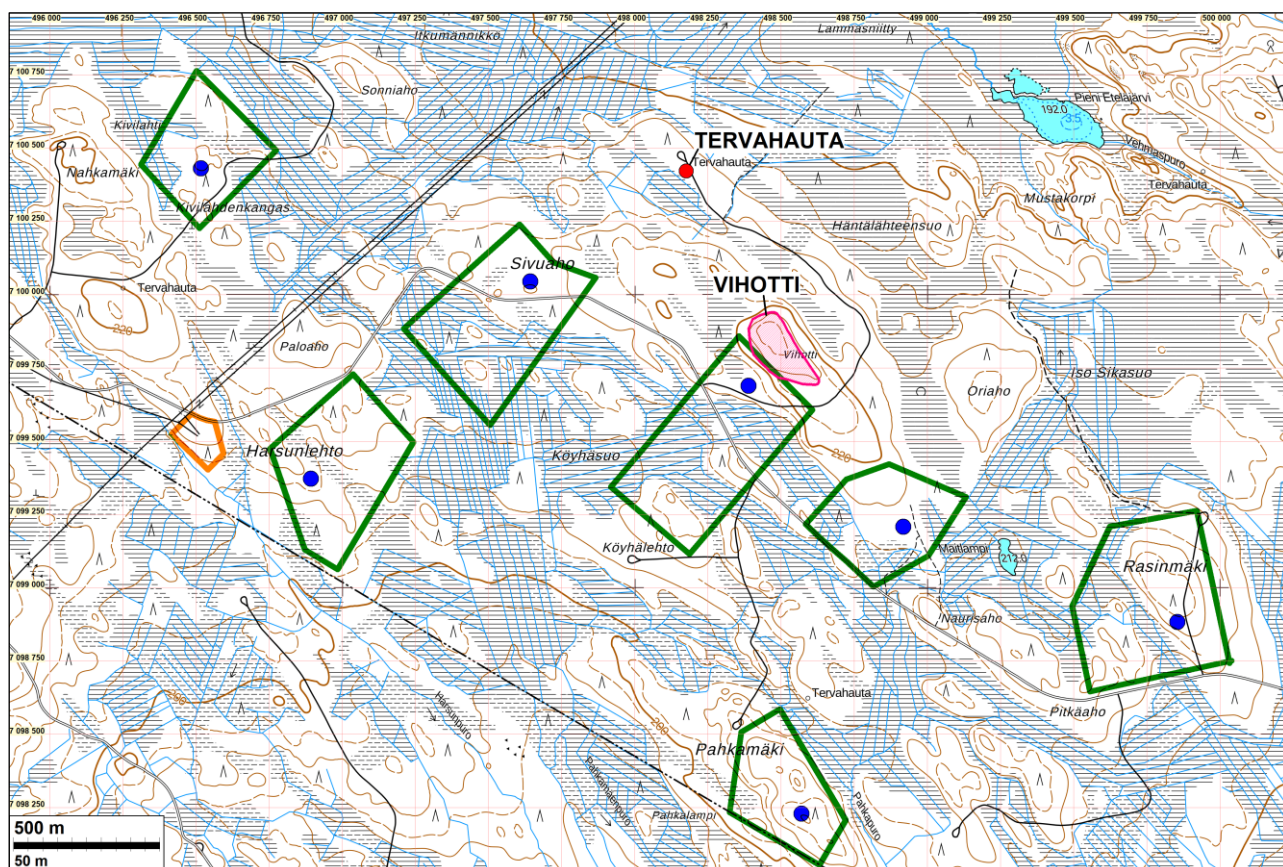
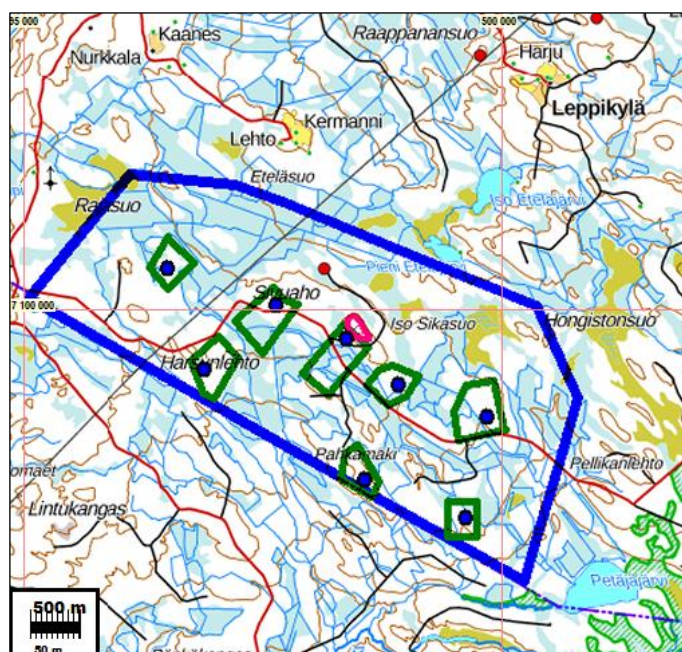

Tuulipuisto vihreällä, voimalapaikat sinisin palloin

Yleiskartat

Karttamerkinntät

- = Voimaloiden ympäristöt, alueet tarkastettu 2013–2015/2020 inventoinnissa
- = Kaavahankealueen raja
- = Voimalapaikka, tarkastettu 2013–2014 tai 2020 inventoinnissa
- = kiinteä muinaisjäännös (kaavamerkintä sm), historiallisen ajan tervahauta *Sivuaho* (mj.tunnus: 1000029962)
- = muu kulttuuriperintökohdealue (kaavamerkintä s), *Vihotti*
- = sähköasema

Vihreällä suunnitellut voimala-alueet ja ruskealla sähköasema.

Inventointi

Kajaanin-Vieremän rajan tuntumaan Kajaanin puolelle on Metsähallitus suunnittelemassa Harsunlehto nimistä tuulivoimapuistoa. Vuonna 2013 Mikroliitti Oy inventoi silloisen Piiparinmäki-Lammaslamminkangas nimisen laajan tuulipuiston hankealuetta ja v. 2014 siitä irrotettua Murto-mäki nimistä laajan tuulipuiston hankealuetta. Nykyinen Harsunlehdon tuulipuisto sisältyi lähes kokonaan edellä mainittuihin, aiempien ja sittemmin hylättyjen tuulipuistojen hankealueisiin.

Vuosien 2013-2014 arkeologisissa inventoinnissa tarkastettiin tuolloin suunnitellut voimalapaikat ja huoltotiet. Uusi tuulipuistohanke on siis nimetty Harsunlehto nimiseksi. Harsunlehdon tuulipuiston voimalapaikoista puolet on samat tai suurelta osin samat kuin aiemmassa Murto-mäen suunnitelmassa. Huomattava osa Harsunlehdon tuulipuiston suunnitelman mukaisista rakennettavista alueista (voimalat, tiet sähköasema) on siis jo tarkastettu aiemmissa inventoinneissa.

Metsähallitus tilaisi Mikroliitti Oy:ltä hankkeen kaavakonsultin Ramboll Finlandin välityksellä tuulipuistohankkeen arkeologisen inventoinnin päivityksen ja maastotyön niiltä osin kun hankealuetta ei oltu aiemmin inventoitu. Arkeologit Hannu Poutiainen ja Janne Soisalo tekivät inventoinnin maastotyön 4.9.2020, tutkimuksen kannalta erinomaisissa olosuhteissa.

Täydennysinventoinnin tarkoituksena oli siis tarkastaa ne voimalapaikka-alueet ja huoltotielinjaukset, sekä sähköaseman paikka, joita ei ole tarkastettu aiemmassa inventoinnissa. Inventoinnissa tarkastettiin myös voimalapaikkoja liepeitä ja valikoiden alueita myös voimalapaikkojen ulkopuolella, jotta mahdolliset vähäiset muutokset voimalapaikkojen sijoittelussa eivät aiheuttaisi enää lisätutkimustarvetta. Harsunlehdon voimalapaikkojen sijoitus suunnitelmassa on esitetty 8 voimalapaikkaa, joista aikaisempien inventointien yhteydessä on tarkastettu 4.

Tuulipuistohankkeeseen liittyvien arkeologisten inventointien (2013–2014) jälkeen aluetta on tutkittu Metsähallituksen Kajaanin kulttuuriperintöinventoinnissa 2015 (Metsähallitus, Kelola-Mäkeläinen). Sen inventoinnin tuloksena kaavahakealueelta tunnetaan yksi kiinteä muinaisjään-nös, historiallisen ajan tervahauta *Sivuaho* (mj.tunnus: 1000029962), sekä yksi uuden ajan kulttuuriperintökohde *Vihotti*, historiallisen ajan asuinpaikka. Sitä ei kuitenkaan ole merkitty muinaisjään-nösrekisteriin. Tervahautakohde *Sivuaho* sijaitsee vuosien 2013–2014 arkeologisen inventoinnin tutkimusalueen ulkopuolella. Muinaisjään-nöksen kohdalle tai sen välittömään läheisyyteen ei ole nykyisessä kaavasuunnitelmassa osoitettu voimalapaikkoja tai muuta maankäyttöä. Vuoden 2015 inventoinnissa Vihotin kohteelle määritelty aluerajaus menee osittain voimalapaikkaa ympäröivän tv-alueen pohjoisreunalle.

Alue sijoittuu 200-220 m korkeustasolle eikä sinne ole ulottuneet viime jääkauden jälkeiset, ihmisasutuksen aikaiset muinaisen Itämeren rantavaiheet – alue on liki supra-akvaattisella korkeustasolla. Alueella ei siis ole rantasidonnaista esihistoriaa ja tuskin muutakaan. Alueella voi sijaita erilaisia historiallisen ajan muinaisjään-nöksiä kuten terva- ja hiilihautoja sekä pyyntiin ja eränkäyntiin liittyviä jään-nöksiä (teoriassa myös esihistoriallisia, mutta käytännössä ei) sekä parin viime vuosisadan aikaisia korpiasuonipaikkoja ja kämppiä. Alueella ei ole vesistöjä muita kuin piskuinainen Maitlampi sekä aivan vähäisiä metsäpuroja. Alueella on paljon ojitettua suometsää. Alue on ollut aina sekä viljely- että pyyntikulttuurin kannalta mitä syrjäisintä takamaata.

Maastotöiden valmisteluvaiheessa tutkittiin Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistosta laadittua viistovalovarjostetta ja siitä pyrittiin paikantamaan arkeologisesti mahdollisesti kiinnostavia maarakenteita ja ilmiöitä. Mitään erityistä maastossa tarkastettavaa ei kuitenkaan ja tunnetun tervahaudan lisäksi siinä todettu.

Maastossa alueilla kuljettiin ristiin rastiin ja tarkasteltiin voimalapaikkojen maastoja silmänvaraisesti, kuivan maan osalta liki kattavasti. Alueella tehtiin paikoin jotakin koekuoppia mahdollisten maanlaisten muinaisjäännösten havaitsemiseksi tai jonkin maakuopan tai kuopanteen genetikan ja merkityksen arvioimiseksi. Tasaisia suometsiä ei pääsääntöisesti tarkemmin katsottu kuin joissain kohdin missä oli pakko, niiden läpi kuljettaessa.

Harsunlehdon alueella korkeammat alueet ovat harvennettua talousmetsää ja matalammat soistunutta kuusikkoa. Osa alueesta on avohakattua ja laikutettua. Maaperä alueella on pääosin hyvin kivistä moreenia eikä sen puolesta otollista alueelle muutoin tyypillisten ja mahdollisten muinaisjäännösten löytymiselle (kuten terva- ja hiilihaudat sekä pyyntiin ja eräntyntiin liittyvät jäännökset). Siivuahon alueella on hyvin loivapiirteistä ja harvaa mäntymetsää, jossa on myös paikoitellen soistuneita alueita. Häntälähteensuon eteläpuolisen alueen halkaisee luode-kaakko-suuntainen metsäautotie. Kahden puolen tietä, lähiympäristöään korkeammalla tasolla, maasto on kivistä, osin kallioista metsämaastoa. Etäämpänä tiestä maasto on kosteapohjaista, osin pelkkää suota. Vihotin lounaispuoleinen alue, jonka halkaisee Vihotintie, on suurelta osin ojitettua suota. Alueen eteläosassa, kahden puolen tietä, on kivinen mäkialue. Siitä iso osa on metsänhakuun jäljiltä syvään aurattua ja tiheää nuorta taimikkoa.

Tutkimusalueen koillisosassa on suohon rajoittuva, lounaaseen avautuva mäenkumpare, jossa maastokartalla nimi Vihotti. Sen rinne on jyrkkä, louhikkoinen ja kivinen. Rinteeseen rajoittuu sen yläpuolinen laakea alue. Siellä havaittiin kaksi kiviaitaa, kaksi maakuoppaa (niistä toinen ilmeisesti kellari) ja seitsemän raivausröykkiötä. Ne kaikki sijaitsevat samalla kapealla, luode-kaakkosuuntaisella alueella rinteiden yläpuolella. Kyse on siis Metsähallituksen v. 2015 inventoinnissa havaitusta kohteesta.

Maitlammen länsipuolisen alueen matalammat osat ovat ojitettua suota ja korkeammalla kasvaa talousmetsää. Ylemmät osat on aurattu syvään metsän uudistamisen yhteydessä ja ne kasvavat nyt muutaman kymmenen vuoden ikäistä tiheää kuusitaimikkoa. Tutkitun alueen itäosassa on kaksi uudehkoa hiekkakuoppaa, joista on otettu hiekkaa ilmeisesti metsäautoteiden rakentamisen yhteydessä.

Vihotin torpanjäänteiden lisäksi muualla alueella ei havaittu mitään mainittavaa. Ennestään tunnettua tervahautaa ei tarkastettu

Tulos

Kaavahankealueella sijaitsee yksi kiinteä muinaisjäännös, historiallisen ajan tervahauta *Sivuaho*. Muinaisjäännöksen kohdalle tai sen läheisyyteen ei ole kaavasuosunnitelmassa osoitettu muututtavaa maankäyttöä.

Kaava-alueella tarkastettiin vuonna 2015 inventoinnissa paikannettu kulttuuriperintökohde *Vihotti*, historiallisen ajan asuinpaikka. Sen suojelustatukseksi ehdotetaan muu kulttuuriperintökohde (kaavamerkinnällä "s"). Kohteelle määritelty aluerajaus perustuu vuoden 2015 inventoinnin rajaukseen ja nyt maastossa tehtyihin havaintoihin. Tämä *Vihola* muu kulttuuriperintökohde sijaitsee suunnitellun voimalapaikan tv-alueen koillisosassa/koillisreunalla. Muualla alueella ei havaittu mitään muinaisjäännökseen tai muuhun, suojeltavaksi katsottavaan arkeologiseen kohteeseen viittaavaa.

22.12.2020

Hannu Poutiainen
Janne Soisalo

Lähteet

- Jussila, T. 2014. Kajaani, Vieremä. Murtomäki Tuulivoimapuiston muinaisjäännösinventoinnit 2013–2014 Yhteenveto. Mikroliitti Oy.
- Jussila, T. & Poutiainen, H. & al. 2014: Pyhäntä, Vieremä ja Kajaani Piiparinmäki–Lammaslam-minkangas Tuulivoimapuiston muinaisjäännösten täydennysinventoinnit 2014. Mikroliitti Oy
- Kelola-Mäkeläinen, H. 2015. Kajaani kulttuuriperintöinventointi 2015. Metsähallitus.
- Poutiainen, H. & al. 2013: Siikalatva, Pyhäntä, Vieremä ja Kajaani Piiparinmäki–Lammaslam-minkangas Tuulivoimapuiston muinaisjäännösinventointi 2013. Mikroliitti Oy.

Peruskartta Saaresmäki 3413 10. Vuosi 1972. Maanmittauslaitos
Pitäjänkartta Vuolijoki 3413 10 + 07. Vuosi 1846. Maanmittauslaitos.

Kiinteä muinaisjäännös

KAJAANI SIVUAHO

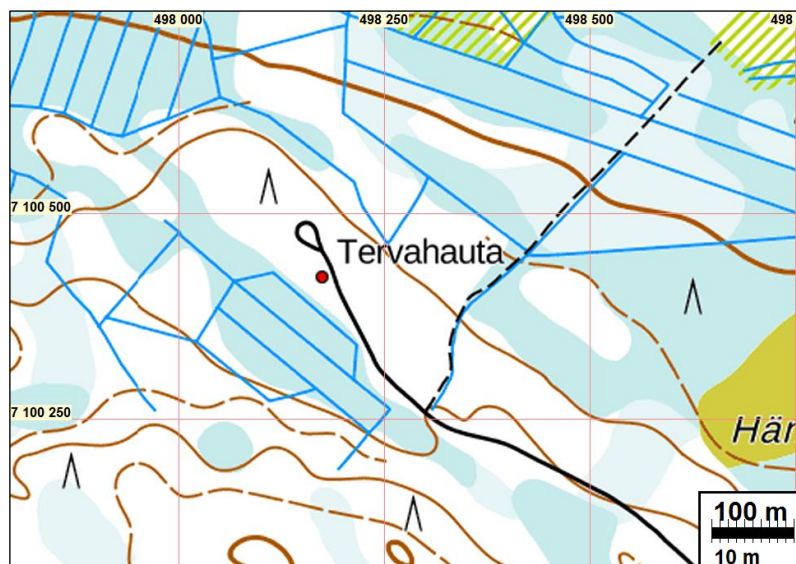
Mj.tunnus: 1000029962
Status: kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: historiallinen
Typpi: tervahauta

Koordin: N 7100422 E 498176.

Tutkijat: Hanna Kelola-Mäkeläinen inventointi 2015.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Maasto on mäntyä ja kuusta kasvava metsä, jossa aluskasvillisuus varpua ja sammalta. Tervahaudan päällä kasvaa katajia. Paksuvallinen ja maljamainen tervahauta, jonka halssi sijaitsee pohjoislaidalla kohti metsä-autotietä. Halkaisijaltaan hauta on n. 14 m.

Inventointi 2020: Kohdetta ei maastossa tarkastettu.

Muu kulttuuriperintökohde

KAJAANI VIHOTTI

Mj-tunnus: uusi kohde
 Status: muu kulttuuriperintökohde
 Ajoitus: historiallinen
 Tyyppi: torpan paikka
 MH-tunnus: 180905

Koordin: N 7099755 E 498460

Tutkijat: Hanna Kelola-Mäkeläinen inventointi 2015, Hannu Poutiainen & Janne Soisalo inventointi 2020.

Huomiot: Metsähallituksen inventoinnissa v. 2015 alueella havaittiin runsaasti (25 kpl) erilaisia jäännöksiä siellä sijainneesta pienviljelytilasta, kuten neljä rakennuksen pohjaa, neljä mahdollisesti kellarikuopan jäännöstä, kuusi kiviaitaa sekä 11 viljelyryökiötä. Ne on kuvattu Ketola-Mäkeläisen raportissa sivulla 250. Siinä kerrotaan myös paikan historiasta (suora lainaus raportista): ” Vihotin tilasta löytyy muistitietoa Eljas Jokelaisen vuonna 2005 kokoamasta Perinnetietoa ja muistelmia Saaresmäen, Lepikylän ja Kytökosken kyliltä -vihkosesta. Tila on ollut Saaresmäen kylän laidalla ja paikalla on ollut kaksi taloa, joita ovat asuttaneet Leinosen veljekset. Heitä ennen tilalla ovat asuneet Honkaset ja Raappanat. ... Jokelainen arvelee Vihotti-nimen juontavan juurensa vihollinen-sanasta ja viittaavan venäläisten vainoihin [1500-1600 luvuilla]. Saaresmäen kylältä on paettu vihollisia piilopirtteihin korpimetsiin ja Vihotti-nimen perusteella paikalla olisi Jokelaisen mukaan voinut sijaita tällainen pirtti.”

Vuoden 1846 pitäjänkartalla (3413 10 + 07 Vuolijoki) alueella on torppa ja sen ympärillä peltoja. Pitäjänkarttoille on tehty päälle piirroksia 1800-luvun lopulla ja vielä 1900-luvun alussa. Tällä kohden merkintä vaikuttaa kuitenkin alkuperäiseltä. Vuoden 1972 peruskartalla (3413 10 Saaresmäki) Vihotin mäkialueella on pienenkö peltolohko ja sen vieressä kolme ulkorakennusta. Ne ovat kuitenkin etäämpänä pohjoisessa kuin maastossa todetut jäännökset. Peltolohkon kaakkoispuolella on kartalle merkitty niittyä. V, 1972 kartalla alue kuuluu Saaresmäen kylään, mutta 1846 pitäjänkartalla alue on valtionmaata. Tämä ehkä kertonee Vihotin asutuksen lähtösuunnan.

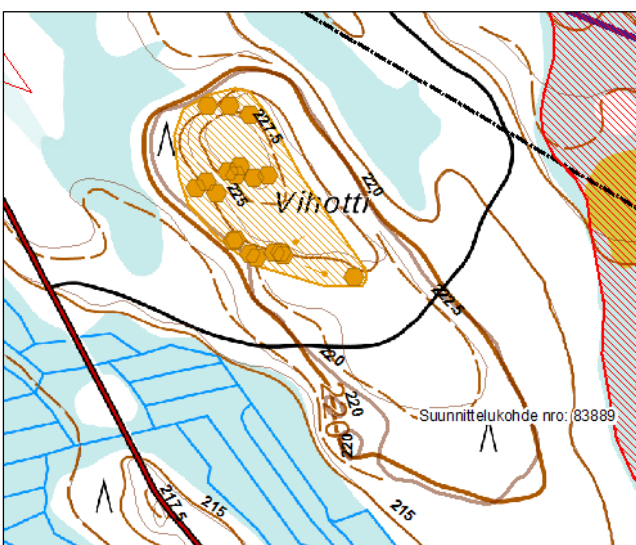
Koska torppa on perustettu, ei ole tietoa. Seutukunnalla torpparilaitos yleistyi käsittääksemme vasta 1700-luvun lopulla - 1800-luvun alkupuolella. Pitäjänkarttaa vanhempia tarkempia karttoja alueesta ei löytynyt. 1600-luvun lopun yleiskartalla alueella ei ole asutusmerkintöjä (mikä ei välttämättä todista mitään).

Torppa on todennäköisesti perustettu 1800-luvun alussa ja se on ollut asutettuna 1900-luvun loppupuoliskolle saakka – hylätty oletettavasti hieman ennen vuotta 1972. Onko torpan paikalla ollut ennen sitä piilopirtti tai luvaton metsäasuinpaikka, siitä ei ole mitään tietoa – se jää spekulatioksi.

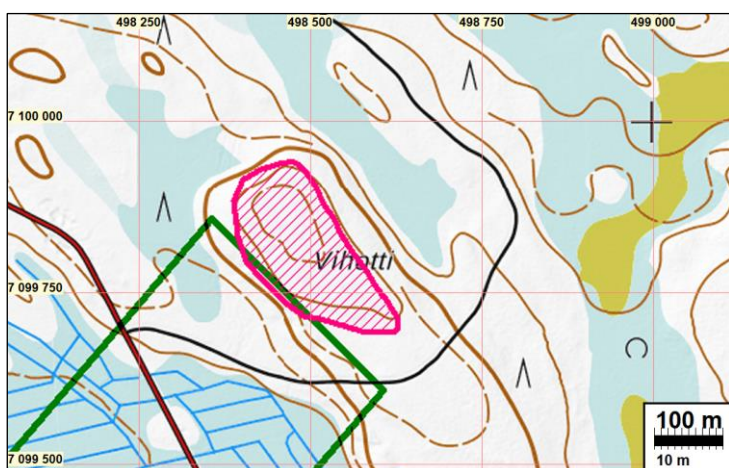
Ikänsä puolesta ja vasta nykyaikana hylättynä paikka ei olisi muinaisjäännös, mutta kauniisti arkeologisoituneena. Arkeologisessa mielessä hyvin säilyneenä ja ymmärrettävänä se on mainio muistomerkki vanhasta perukan pienviljelystä ja sillä voisi olla tutkimuksellistakin arvoa.

Ylhäällä vasemmalla ote v. 1846 Säräsniemen (Vuolijoen) pitäjänkartasta. Vihotin torppa osoitettu punaisella ympyrällä. Oikealla ote v. 1972 peruskartasta. Vasemmalla ote 1700-luvun alusta (oletus, tarkka ajankohta ei ole tiedossa) laaditusta Kaajanin (linnaläänin tms.) kartasta. Vihotti sijoittuisi siinä Saaresmäen kylän kaakkoispuolelle lähellä Savon rajaa.

Metsähallituksen v. 2015 inventoinnin kartta, jossa rakennehavainnot esitetty palloin.

Muu kulttuuriperintökohde Vihotti punaisella. Tuulivoimalan (21b) alue vihreällä

Vasen. Matalaa kiviaitaa Vihotin lounaispuoleisella alueella, sen koillisrajan tuntumassa.

Vasen. Maakuoppa, mahdollinen kellari kahden kiviaidan välisellä alueella (kuvassa vasemmalla ja oikealla puolella). Paikka on Vihotin lounaispuoleisella alueella, sen koillisrajan tuntumassa. Oikea. Pieni raivausröykkiö kairan vieressä. Taustalla kiviaitaa. Paikka Vihotin lounaispuoleisella alueella, sen koillisrajan tuntumassa.

Sammalen ja varvikon peittämä raivausröykkiö kairan vieressä. Paikka on Vihotin lounaispuoleisella tutkimusalueella, sen koillisrajan tuntumassa.

Yleiskuvia

Vasen. Kivistä metsämaastoa Häntälähtensuon eteläpuoleisella alueella, sen itäkulmauksessa. Oikea. Kosteapohjaista metsämaastoa Vihotin lounaispuoleisella alueella, sen luoteisosassa.

Vasen. Louhikkoista rinnemaastoa Vihotin lounaispuoleisella alueella, sen koillisosassa. Oikea. Kivikkoista metsämaastoa Vihotin lounaispuoleisella tutkimusalueella, sen eteläosassa.

Vasen. Kivikkoista metsämaastoa Vihotin lounaispuoleisella tutkimusalueella, sen eteläosassa Köyhäsuon laidassa. Oikea. Hakuun ja aurauksen jäljiltä tiheää taimikkoa Vihotin lounaispuoleisella tutkimusalueella, sen eteläosassa.

Harsunlehto suometsää.

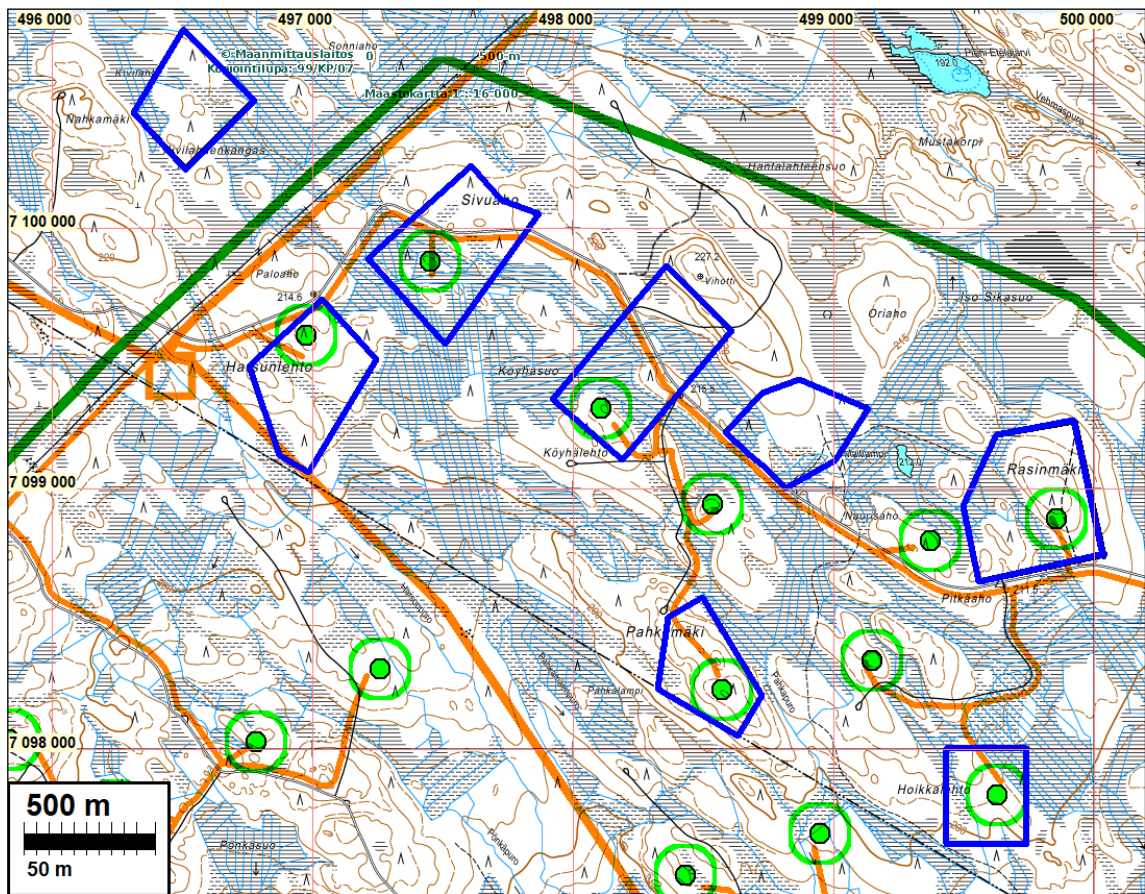

Vasen. Sivuaho. Tieltä itään. Oikea. Sivuaho tieltä pohjoiseen.

Maitlampi. Hiekkakuopan reunaa etelään.

Tarkastetut alueet

Ote vuoden 2014 inventoinnin kartasta, jossa silloin tarkastetut huoltotiet ruskealla ja voimala-paikat vihreällä. Nyt suunnitellut voimala-alueet sinisellä. Alla nyt maastossa kuljetut alueet.

